

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **P. J.**, bývajúci v P., zastúpený JUDr. M. F., advokátom v P., proti žalovaným : **1/ T. B., 2/ R. T., 3/ F. T., 4/ J. J., 5/ M. J., 6/ K. K., rod. H.**, všetci bytom P., zastúpení P., so sídlom v P., **o usporiadanie práv k neoprávnenej stavbe a o náhradu za zriadenie vecného bremena**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 10 C 97/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. marca 2012 sp. zn. 14 Co 6/2012, 14 Co 26/2012

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobca je povinný zaplatiť žalovaným 1/ až 6/ trovy dovolacieho konania, ktoré tvoria trovy právneho zastúpenia v sume 909,36 € do rúk alebo na účet P., do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa podaným návrhom na prvostupňovom súde dňa 27.4.2007 v znení podania zo dňa 24.4.2008 domáhal zriadenia vecného bremena, a to práva umiestnenia stavby bytového domu súpisné číslo X. za náhradu v prospech vlastníkov bytov v rozsahu zodpovedajúcej veľkosti spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu. Zároveň žiadal, aby súd zaviazal zaplatiť žalovaného 1/ mu sumu 249 075 Sk, žalovaného 2/ spolu so žalovanou 3/ sumu 249 075 Sk spoločne a nerozdielne, žalovaných 4/ a 5/ sumu 249 075 Sk spoločne a nerozdielne a žalovanú 6/ sumu 249 075 Sk ako finančnú náhradu za vecné bremeno.

Okresný súd Prešov rozsudkom z 28. januára 2009 č.k. 10 C 97/2007-143 zastavil konanie o zriadení vecného bremena a to práva umiestnenia stavby bytového domu súpisné číslo X., zapísaného na LV č. X. k. ú. P., stojaceho na parc. č. KNC X.-zastavaná plocha

a nádvorie o výmere X. m², zapísané na LV č. X. nachádzajúcej sa v katastrálnom území P., a to za náhradu v prospech vlastníkov bytov v rozsahu zodpovedajúcej veľkosti ich spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Vyslovil, že o trovách bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že v danom prípade sa jedná o stavbu na cudzom pozemku v zmysle ustanovenia § 135c Občianskeho zákonníka, pričom napriek skutočnosti, že táto stavba bola postavená socialistickou organizáciou pred rokom 1992 nešlo o stavbu oprávnenú, nakoľko v konaní boli produkované dôkazy, podľa ktorých vtedajší vlastníci pozemku nedali súhlas k takémuto konaniu. Samotná skutočnosť, že vo veci výstavby bolo vydané kolaudačné rozhodnutie neznamena, že sa jedná o stavbu oprávnenú. Je však nepochybné, že sa jedná o bytový dom, na ktorý sa vzťahuje špeciálny režim zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, pričom tento zákon upravuje o.i. aj vzťah medzi vlastními bytu, resp. bytov a práva k pozemku, na ktorom tento bytový dom stojí. Vlastník pozemku je teda povinný niečo strpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať, pričom v danom prípade obsahom tohto vecného bremena je povinnosť strpieť užívanie jeho nehnuteľnosti tým, že je na nej postavený bytový dom. V danom prípade súd nebol viazaný spôsobom vyporiadania vzťahu medzi vlastníkom neoprávnenej stavby a vlastníkom pozemku, no z vykonaného dokazovania vyplynulo, že nie je možný postup podľa odsekov 1 ani 2 § 135c Občianskeho zákonníka, nakoľko vzhľadom na hodnotu stavby ako aj na to, že slúži na zabezpečenie bývania ako základného ústavného práva žalovaných, nie je dôvodné rozhodnutie o jej odstránení ani nebol daný dôvod pre postup podľa ods. 2 cit. zákona, nakoľko vlastník pozemku nemal snahu o prikázanie stavby do jeho vlastníctva. Taktiež nakoľko to osobitný predpis stanovil, že sa zriaďuje právo zodpovedajúce vecnému bremenu zo zákona, nebol daný dôvod ani na postup podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Z uvedeného dôvodu sa zaoberal len samotnou otázkou zaplatenia finančnej náhrady za takéto zriadenie vecného bremena. Keďže žalovaní vzniesli námietku premlčania, touto námietkou sa zaoberal predbežne a zistil, že je dôvodná. Mal za to, že právo na zaplatenie finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena je právom majetkovým, ktoré podlieha premlčaniu v zmysle § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom tu nie je osobitná úprava ohľadom dĺžky premlčacej doby, takže platí všeobecná premlčacia doba v trvaní troch rokov, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Predmetné právo sa mohlo vykonať v prvý deň účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z., ktorý zo zákona zriadil toto vecné bremeno, pričom tento zákon nadobudol účinnosť dňom 1.9.1993, trojročná všeobecná premlčacia doba teda uplynula 1.9.1996,

pričom návrh na začatie konania bol podaný po jej márnom uplynutí, a to dňa 27.4.2007. Vo veci nie je relevantnou skutočnosťou, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k predmetnému pozemku v roku 2007, nakoľko na plynutie premlčacej doby nemá vplyv zmena v osobe veriteľa alebo dlžníka. K námietke vznesenej žalobcom ohľadom skutočnosti, že právo na zriadenie vecného bremena sa nepremlčuje, uviedol, že s tým procesný súd súhlasí, no v konaní nešlo o zriadenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ale o vyplatenie finančnej náhrady za toto zriadenie, čo je nepochybne odlišnou skutočnosťou.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove rozsudkom z 22. marca 2012 č.k. 14 Co 6/2012-395, 14 Co 26/2012 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, t.j. vo výroku, ktorým bol návrh v prevyšujúcej časti zamietnutý. Zrušil uznesenie zo dňa 21.1.2010 č.k. 10 C 97/2007-218 o trovách konania a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že podstatným pre rozhodnutie odvolacieho súdu v predmetnej veci bolo vyriešenie otázky, či na peňažný nárok uplatňovaný žalobcom v konaní sa vzťahuje premlčanie ako všeobecný inštitút občianskeho práva, zodpovedajúci povahe občiansko-právnych vzťahov, postaveniu ich subjektov a tým i dispozitívnej úprave väčšiny ustanovení Občianskeho zákonníka založených na zásade uplatnenia súkromnej autonómie vôle.

V predmetnom konaní žalobca s poukazom na potrebu usporiadania pomerov vlastníka pozemku a vlastníkov bytov v bytovom dome sa domáha jednorazovej náhrady za zriadené vecné bremeno, ktoré ho ako vlastníka pozemku vo výkone jeho vlastníckych práv obmedzuje.

Bez akýchkoľvek pochybností je v konaní preukázané, že žalobca je vlastníkom pozemku parcela CKN č. X.-zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m² vedeného na LV č. X. pre k. ú. P.. Ako titul nadobudnutia vlastníctva je v označenom liste vlastníctva uvedená kúpna zmluva č. V.. Na uvedenom pozemku je postavený bytový dom číslo súpisné X. so štyrmi bytmi, ktoré podľa listu vlastníctva č. X. pre k. ú. P. sú vlastníctvom žalovaných. V konaní nebolo popierané, či spochybňované to, že byty žalovaní nadobudli kúpnyimi zmluvami v roku 1994. Napokon tomuto záveru zodpovedá aj obsah uvedeného listu vlastníctva, v ktorom sú ako tituly nadobudnutia bytov do vlastníctva uvedené listiny zavkladované Správou katastra P. pod č. V., V., V., či V.. V uvedenom liste vlastníctva je zaznamenané aj to, že k pozemku je zriadené vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. Zákonodarca ustanovením § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. v podstate riešil úpravu

pomerov medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom bytov v bytovom dome takým spôsobom, že zo zákona zriadil pre vlastníkov bytov vecné bremeno, ktorého obsahom bolo a je právo spoluužívania zastavaného pozemku v rozsahu zodpovedajúcej veľkosti spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach domu. Za takéhoto stavu vzťah medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom bytov v bytovom dome bol už usporiadaný zákonnou úpravou. Postup, ktorého sa žalobca v konaní domáha s odkazom na ustanovenie § 135c Občianskeho zákonníka preto už neprichádza do úvahy. Zákon č. 182/1993 Z.z. neobsahuje bližšiu úpravu, ktorá by riešila náhradu za zriadenie vecného bremena v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 23 ods. 5. V tejto súvislosti však treba mať na zreteli to, že vecné bremená zriaďované na základe zákona majú špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na ktorých základe boli zriadené. Aj keď majú nesporný verejnoprávny prvok daný spôsobom ich vzniku a účelom, ktorému slúžia, nemožno prehliadať, že majú významný prvok súkromnoprávny. Občianske právo definuje vecné bremeno ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo strpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Vecné bremená zriaďované zo zákona tento charakter majú. Napokon zákony, podľa ktorých vznikajú, ich aj týmto pojmom označujú. Tak je to aj v predmetnej veci, keď citovaným ustanovením § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 Z.z. bolo zriadené vecné bremeno. Režim vecných bremien zriaďovaných zo zákona nie je celkom totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadi špeciálnou úpravou právnych predpisov, ktoré upravujú činnosti, k realizácii ktorých vznikli. Špeciálna právna úprava však nie je komplexnou, ktorá by vylučovala použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. Ak špeciálna úprava o zriadení vecného bremena zo zákona neobsahuje riešenie týkajúce sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom, takáto situácia je riešiteľná aj s využitím čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd. Podľa tohto článku možno obmedziť vlastnícke právo len za náhradu. Pritom platí zásada, že jednotlivé ustanovenia listiny sú bezprostredne platným právom a práv v nich obsiahnutých sa možno domáhať priamo s odkazom na ich znenie. Výnimkou sú len základné práva, ktoré listina vymenováva v čl. 41 ods. 1 pomocou odkazov na konkrétne články listiny. Pri týchto výnimkách je stanovené, že príslušných práv sa možno domáhať len v medziach zákona, ktoré toto ustanovenie vykonávajú. To a contrario znamená, že všetkých ostatných práv sa možno domáhať priamo a zákon nemôže prekročiť medze, ktoré sú stanovené v listine. Pretože právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva nie je uvedené medzi výnimkami, môže sa dotknutý vlastník dovolávať práva na poskytnutie náhrady priamo s odvolaním na čl. 11 ods. 4 Listiny bez toho, aby bolo nevyhnutné, z hľadiska ústavnej istoty toto právo

konštituovať ešte predpisom nižšej právnej sily. Vlastník pozemku, ktorému bolo zákonom obmedzené jeho vlastnícke právo zriadením vecného bremena, má tak nárok na peňažnú náhradu za toto obmedzenie s tým, že tento nárok je peňažnou pohľadávkou, ktorá sa ako záväzkové právo, a nie ako vecné právo, premlčuje.

Pre túto vec je rozhodujúcim, že vzťah vlastníka pozemku a vlastníkov bytov v bytovom dome bol vyriešený ustanovením § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. Po takejto úprave mal vlastník pozemku možnosť domáhať sa náhrady za zriadenie vecného bremena. Tento nárok na peňažnú náhradu podlieha režimu premlčania. Aplikácii inštitútu premlčania nebránia ani tie ustanovenia Ústavy SR, či Listiny základných práv a slobôd, na ktoré poukazuje odvolateľ. Odvolacie dôvody sa bližšie nedotýkajú výhrad proti záverom súdu, kedy vlastník pozemku mohol prvýkrát vykonať svoje právo a teda ani proti začiatku plynutia premlčacej lehoty či jej behu. Pri absencii takýchto výhrad nemá odvolací súd dôvod ani v tomto smere závery súdu prvého stupňa bližšie preskúmať.

Oproti predchádzajúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu v tejto veci odvolací súd dospel k záveru, že už nastali skutočnosti, ktoré nežiadajú vyriešenie otázky pre vec významnej dovolacím súdom. Odvolací súd vtedy pri pripúšťaní dovolania poukazoval na vtedajšiu rôznu aplikačnú prax. Súdna prax sa už odvtedy zjednotila. O sporoch medzi žalobcom a vlastníkami bytov v bytových domoch sa rozhodovalo, o.i., už vo vyššie spomenutých veciach Krajského súdu Prešov 18 Co 10/2011 (vec OS Prešov 12 C 267/2008), 3 Co 165/2008 (vec OS Prešov 25 C 196/2007), či 17 Co 104/2010 (vec OS Prešov 11 C 97/2007 – ide o nové rozhodnutie po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu 5 Co 81/09, na ktoré sa poukazovalo v súvislosti s položenou dovolacou otázkou). Za takéhoto stavu už pripustenie dovolania na zodpovedanie predtým položených otázok je neaktuálne.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu do výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. Namietal, že ani súd prvého stupňa ani odvolací súd nie sú oprávnení meniť žalobný návrh. Zdôraznil, že podanou žalobou sa domáhal vysporiadania práv k neoprávnenej stavbe podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Túto skutočnosť je možné zistiť aj z prvej strany podaného žalobného návrhu zo dňa 27.4.2007. Tvrdí, že právo na ochranu proti neoprávnenej stavbe sa nepremlčuje, teda nepremlčuje sa právo vlastníka pozemku žiadať súd o rozhodnutie o neoprávnenej stavbe

podľa § 135c Občianskeho zákonníka. Až súčasťou rozhodnutia súdu o neoprávnenej stavbe na návrh vlastníka pozemku sa priznáva náhrada pri vysporiadaní práv k neoprávnenej stavbe a o to žalobcovi v predmetnom konaní ide. Ani pri najlepšej vôli nemôže súhlasiť s tvrdením súdu prvého stupňa ako aj odvolacieho súdu, že účinnosťou bytového zákona, ktorým bolo zriadené vecné bremeno, začína plynúť premlčacia doba uplatneného nároku. Bytový zákon nevysporiadava právne vzťahy k neoprávneným stavbám. Tvrdenie súdov je preto právne nesprávne. Súd sa nezaoberali meritom žaloby (t.j. vysporiadaním práv k neoprávnenej stavbe), preto žalobca zastáva názor, že súdy nevenovali dostatočnú pozornosť posúdeniu neoprávneného zásahu do jeho vlastníckeho práva a spôsobu, ako je možné jeho vlastnícke právo chrániť. Tým zasiahli do žalobcovho základného práva na vlastníctvo podľa čl. 11 ods. 1 Listiny, resp. neposkytli tomuto žalobcovmu základnému právu ochranu a to v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Takýto postup súdov je v rozpore s právom žalobcu na spravodlivý proces podľa čl. 36 ods. 1 Listiny. Odvolací súd neakceptoval ani nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 70/2011 z 23.6.2011, na ktorý v konaní poukazoval, resp. neodôvodnil jeho irelevantnosť. Aj v prípade zriadenia vecného bremena v zmysle § 23 ods. 5 bytového zákona nemôže súd tvrdiť, že nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom zriadeným zákonom podľa § 23 ods. 5 bytového zákona sa premlčiava, že náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom podľa § 23 ods. 5 bytového zákona môže byť iba jednorazová, pričom premlčacia doba v danom prípade začala plynúť od okamihu účinnosti bytového zákona. Tvrdenie ohľadne premlčania nemá absolútne žiadnu oporu v zákone. Taktiež neobstojí tvrdenie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, ktorá môže byť iba jednorazová. Odvolací súd v napadnutom rozsudku neposudzoval žalobcom uplatnený nárok, ale posudzoval premlčanie nároku, ktoré si žalobca neuplatnil, a ktoré nebolo predmetom sporu v tomto konaní. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd nevyvrátil argumenty, na ktoré v konaní poukazoval žalobca. V rámci hodnotenia dôkazov sa adekvátne čo do myšlienkových konštrukcií racionálne logickým spôsobom nevysporiadal s argumentačnými tvrdeniami, na ktoré poukazoval žalobca. Nedal odpoveď na kľúčové námietky žalobcu, hoci tieto námietky uviedol žalobca písomne vo svojom návrhu, vyjadreniach ako aj vo svojom odvolaní. Medzi kľúčové námietky žalobcu patrí nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 70/2011 z 23.6.2011 a rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 89/2008 z 21.12.2009, ktoré odvolací súd neakceptoval, resp. neodôvodnil ich irelevantnosť. Tzv. opomenuté dôkazy, t.j. dôkazy, o ktorých nebolo v konaní sudcom rozhodnuté, poprípade dôkazy, ktorými sa súd pri postupe podľa voľného hodnotenia dôkazov nezaoberal, preto skoro vždy založia nielen nepreskúmateľnosť

vydaného rozhodnutia, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť. Rozhodnutie odvolacieho súdu je tak nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Z rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, že súd rozhodoval o námietkach žalobcu a jeho právne odôvodnenie je nedostačujúce. Navrhol, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu, alebo aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaní 1/ až 6/ vo svojich vyjadreniach navrhli dovolanie žalobcu odmietnuť a priznať im trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť (len) právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, avšak nie v každom prípade, ale iba ak ho právna úprava pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky je v dovolacom konaní oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm.a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať rozhodnutie bez akýchkoľvek hľadísk. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolací súd v prejednávanej veci nevyslovil právny názor, ktorým by boli súde viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. (procesne) prípustné.

Dovolanie žalobcu by mohlo byť procesne prípustné, len ak by konanie, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto

ustanovenia. Iné vady (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a prípadné nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných vád v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.

Dovolateľ existenciu procesných vád konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil, a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom súdov nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Dovolateľ v dovolaní namietal, že konanie je postihnuté práve takouto vadou založenou na nedostatočnom odôvodnení (resp. nepreskúmateľnosti) rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 157 ods. 2 O.s.p.), čo súčasne zakladá porušenie jeho práv na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 Dohovoru) v tom, že 1/ odvolací súd sa nezaoberal odvolacími námietkami žalobcu spochybňujúcimi právne posúdenie veci súdom prvého stupňa – medzi kľúčové námietky patrí nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 70/2011 z 23.6.2011 a rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 89/2008 z 21.12.2009, ktoré odvolací súd neakceptoval, resp. neodôvodnil ich irelevantnosť, 2/ nezistil úplne a správne skutkový stav veci, 3/ vec nesprávne právne posúdil, keď neposudzoval žalobcom uplatnený nárok alebo posudzoval premlčanie nárokov, ktoré si žalobca neuplatnil a ktoré neboli predmetom sporu v tomto konaní.

Pokiaľ žalobca namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky totiž vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006); právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplýva i z článku 46 a nasl. ústavy a článku 6 ods. 1 Dohovoru. Jedným z týchto princíпов predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m.m. I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p., obdobne napr. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/2004, III. ÚS 117/2007, III. ÚS 332/2009, I. ÚS 501/2011). Z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán

(avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Sériá A, č. 254-B, str. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového súdu ako aj odvolacieho súdu a prípadne aj dovolacieho súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/2009).

Za arbitrárny, resp. nie dostatočne zdôvodnený, treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj v situácii, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/05 z 28. februára 2006).

Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa v jeho zamietavej časti (v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu – vo výroku, ktorým bol návrh v prevyšujúcej časti zamietnutý v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p.) spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, čo platí tak pre rozsudok súdu prvého stupňa (§ 157 ods. 2 O.s.p.), ako aj pre rozsudok odvolacieho súdu (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne, zakladajú v súhrne ich zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť; tým však nie je zodpovedaná (ani inak dotknutá) otázka správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi.

Súdy oboch stupňov jasne a dostatočne vysvetlili právne dôvody, pre ktoré žalobu zamietli. Zhodli sa na tom, že zákonodarca ustanovením § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. riešil úpravu pomerov medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom bytov v bytovom dome takým spôsobom, že zo zákona zriadil pre vlastníkov bytov vecné bremeno, ktorého obsahom bolo a je právo spoluužívania zastavaného pozemku v rozsahu zodpovedajúcem veľkosti spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach domu. Za takéhoto stavu vzťah medzi

vlastníkom pozemku a vlastníkov bytov v bytovom dome bol už usporiadaný zákonnou úpravou. Postup, ktorého sa žalobca v konaní domáhal s odkazom na ustanovenie § 135c OZ preto už neprichádza do úvahy. Zákon č. 182/1993 Z.z. neobsahuje bližšiu úpravu, ktorá by riešila náhradu za zriadenie vecného bremena v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 23 ods. 5. Dotknutý vlastník sa teda môže dovolávať práva na poskytnutie náhrady priamo s odvolaním na čl. 11 ods. 4 Listiny bez toho, aby bolo nevyhnutné z hľadiska ústavnej istoty toto právo konštituovať ešte predpisom nižšej právnej sily. Vlastník pozemku, ktorému bolo zákonom obmedzené jeho vlastnícke právo zriadením vecného bremena má tak nárok na peňažnú náhradu za toto obmedzenie s tým, že tento nárok je peňažnou pohľadávkou, ktorá sa ako záväzkové právo, a nie ako vecné právo, premlčuje. Právo na zaplatenie finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena je právom majetkovým, ktoré podlieha premlčaniu v zmysle § 100 a nasl. OZ, pričom tu nie je osobitná úprava ohľadom dĺžky premlčacej doby. Platí preto všeobecná premlčacia doba v trvaní troch rokov, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Predmetné právo sa mohlo vykonať prvýkrát v deň účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z., ktorým sa právo vecného bremena zriadilo. Všeobecná trojročná premlčacia doba začala tak plynúť dňom 1.9.1993 a uplynula dňom 1.9.1996. Žaloba v predmetnej veci bola podaná až 27.4.2007. Odvolacie dôvody sa bližšie nedotýkajú výhrad proti záverom súdu, kedy vlastník pozemku mohol prvýkrát vykonať svoje právo a teda ani proti začiatku plynutia premlčacej lehoty či jej behu. Pri absencii takýchto výhrad nemal odvolací súd dôvod ani v tomto smere závery súdu prvého stupňa bližšie preskúmať.

Za dôvodné nemožno považovať ani ďalšie námietky dovolateľa týkajúce sa nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru uverejnenú pod R 37/1993, R 125/1999 a R 6/2000. Treba zdôrazniť, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). Súd neodníme účastníkovi možnosť pred ním konať ani tým, že (prípadne) nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov (§ 132 O.s.p.); jeho rozhodnutie môže byť síce z tohto dôvodu vecne nesprávne, ale to ešte samo osebe nevedie k zmatečnosti rozhodnutia a nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 42/1993). Nesprávne vyhodnotenie dôkazov

nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné – vid' § 241 ods. 2 písm.a/ až c/ O.s.p. Pokiaľ dovolateľ namieta, že súdy pri rozhodovaní vychádzali z neúplných skutkových zistení, ide po stránke obsahovej o námietku, že v konaní došlo k tzv. inej (než v § 237 O.s.p. vymenovanej) procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; takáto dovolateľom tvrdená vada (i keby k nej v konaní došlo) by bola relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.), sama osebe ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Obsah dovolacích námietok smeroval tiež k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd ale právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. (vid' uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (vid' § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov však nie je procesne prípustnou vadou konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p., lebo (ani prípadným) nesprávnym právnym posúdením veci súd účastníkovi konania neznemožňuje realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia (vid' napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 269/2010).

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že žalobca neopodstatnene namietal, že v konaní mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu nevyplýva z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., ani z § 237 O.s.p. Dovolanie preto

odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal opodstatnenosť dovolateľom uplatnených dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ a c/ O.s.p. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Žalobca nebol v dovolacom konaní úspešný. Právo na náhradu trov konania vznikla žalovaným a neboli zistené žiadne dôvody osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. a § 150 O.s.p.). Žalovaní podali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a tieto aj vyčíslili. Dovolací súd im priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ich zastupoval aj pred súdmi nižších stupňov) za jeden úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu zo 16.5.2012 pre žalovaného 1/, z 18.5.2012 pre žalovaných 2/, 3/, zo 17.5.2012 pre žalovaných 4/, 5/ a zo 17.5.2012 pre žalovaného 6/ [§ 14 ods. 1 písm.b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby (pri zastupovaní viacerých účastníkov) určil podľa § 10 ods. 1 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky [237,34 € + (237,34 € - 50 %)] vychádzajúc zo základu 8 267,78 €, kde jeden úkon činí 118,67 €, k tomu náhrada za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné (§ 16 ods. 3 vyhlášky) 7,63 € a 20 % DPH, čo činí 25,26 €, teda jeden úkon predstavuje 151,56 € x 6 žalovaných, čo predstavuje spolu 909,36 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2013

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová